

Sklanjanje tujih imen

■ IZVLEČEK

V članku je predstavljena tematika, ki je žarišče nenehnih drobnih negotovosti marsikaterega prevajalca. V obravnavi, ki je preglednejša od tiste v *Slovenskem pravopisu*, se avtorica posveča tujim moškim in ženskim imenom s poudarkom na lastnih imenih. Pri vsakem od njih so predstavljene oblike za 2. in 6. sklon ter svojilni pridevnik. Sistematično so predstavljene končnice in razlike med pisavo in izgovarjavo, obenem pa so obravnavane tudi primerjave in pomanjkljivosti v *Slovenskem pravopisu*.

KLJUČNE BESEDE: slovenski jezik, pravopis, tuja imena, sklanjanje

■ ABSTRACT

Slovene Declension of Foreign Names

The topic presented is the focal point of constant, slight insecurities for many translators. The article deals with foreign male and female names with the emphasis on proper names more clearly than is explained in the *Slovene Spelling Dictionary*. Each of these groups of names is presented by the forms for the second and sixth case, and by the possessive adjective. The endings and differences between the spelling and pronunciation are systematically listed, and at the same time the comparisons with the *Slovene Spelling Dictionary* and its deficiencies are dealt with.

KEY WORDS: Slovene, spelling, foreign names, declension

Ker se marsikateri prevajalec pogosto znajde pred zagato, kako pri sklanjanju zapisati kakšno ime (kot lektorica sem imela tudi sama nemalokrat težave), sem se odločila, da bom skušala primere, ki so v *Slovenskem pravopisu* (v nadaljevanju SP), predstaviti pregledneje. Zgledovala sem se po pravopisnem priročniku Jožefa Skaze, tako da sem poleg besede v imenovalniku zapisala še rodilnik in orodnik, pri osebnih imenih pa tudi svojilni pridevnik. Nekaterim imenom in razlagam iz SP sem dodala nekaj imen iz Skazovega priročnika, oboje pa sem dopolnila in razširila s svojimi primeri, pripombami in pojasnili. Poudarek sem namenila zlasti razliki med pisavo in izgovarjavo, saj je zapis pogosto odvisen od izgovarjave.

Obravnavala sem tuja moška imena, večbesečna in večdelna imena ter ženska imena.

TUJA MOŠKA IMENA

Imena na -a

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Kostja	Kostje/Kostja	Kostjo/Kostjem	Kostjev
Saba	Sabe/Saba	Sabo/Sabom	Sabov

Pri svojilnem pridevniku ne smemo postavljati končnic za ženski spol (Kostjin ali Sabin).

Kdaj imena podaljšujemo z -j?

1) Kjer zadnji -e izgovarjamo in kjer je naglašen zadnji samoglasnik -a ali -o

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Goethe	Goetheja	Goethejem	Goethejev
Heine	Heineja	Heinejem	Heinejev
Arne	Arneja	Arnejem	Arnejev
Zolá	Zolája	Zolájem	Zolájev
Miró	Mirója	Mirójem	Mirójev

Pri daljših imenih lahko zadnji -e tudi opustimo:

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Giuseppe	Giuseppeja/ Giuseppa	Giuseppejem/ Giuseppom	Giuseppejev/ Giuseppov

Včasih lahko -e opustimo tudi glede na to, ali ga imamo za del osnove ali za končnico (SP, § 781):

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Čašule	Čašuleja/ Čašula	Čašulejem/ Čašulom	Čašulejev/ Čašulov

2) Kadar se beseda konča na -i ali -y, ki ga beremo kot *i*, na -u, pa tudi kadar pisni dvoglasnik zaznamuje en sam govorjeni samoglasnik

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Tonni	Tonnija	Tonnijem	Tonnijev
Tedeschi	Tedeschija	Tedeschijem	Tedeschijev

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Billy	Billyja	Billyjem	Billyjev
McClosky*	McCloskyja	McCloskyjem	McCloskyjev
Disney** (izg. dizni)	Disneyja	Disneyjem	Disneyjev
Nehru	Nehruja	Nehrujem	Nehrujev
Enescu***	Enescuja/ Enesca	Enescujem/ Enescom	Enescujev/ Enescov

* Pri imenih, ki se končajo na -sky, -zky ..., imamo še druge možnosti, glej sklanjanje imen s takimi končnicami.

** Besed, kjer končni -y ali -i izgovorimo kot *j*, ne podaljšujemo z -j (Ray, Raya, glej v nadaljevanju).

*** Pri romunskih imenih na -u imamo dve možnosti, in sicer glede na to, ali ga imamo za del osnove ali za končnico. Boljša je druga možnost.

3) Kadar končni pisni dvoglasnik zaznamuje en sam govorni samoglasnik

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Joe	Joeja	Joejem	Joejev
Crusoe	Crusoeja	Crusoejem	Crusoejev
Curie	Curieja	Curiejem	Curiejev
Costeau	Costeauja	Costeaujem	Costeaujev
Swansea	Swanseaaja	Swanseaajem	Swanseaajev
Charlie	Charlieja	Charliejem	Charliejev

4) Včasih, kadar se beseda konča na -r

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Schiller	Schillerja	Schillerjem	Schillerjev
Walter*	Walterja	Walterjem	Walterjev
Pasteur**	Pasteurja	Pasteurjem	Pasteurjev

* Vendar tudi Webster, Webstra; Ruster, Rustra ...

** Veliko francoskih besed se konča na -r, vendar -r-ja ne izgovorimo, zato takih besed ne podaljšujemo z -j, npr.: Daumier (izg. domje), Daumiera. Kadar *r* izgovorimo (paster), besedo podaljšamo z -j.

Angloameriška imena na -on in skandinavska na -sen?

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Milton	Miltona	Miltonom	Miltonov
Nixon	Nixona	Nixonom	Nixonov
Andersen	Andersena	Andersenom	Andersenov
Ibsen	Ibsena	Ibsenom	Ibsenov

Če -y ali -i za samoglasnikom beremo kot j, besede ne podaljšujemo -j!

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Ray (izg. rej)	Raya	Rayem	Rayev
Moi (moj)	Moia	Moiem	Moiev
Nicolai (nikolaj)	Nicolaia	Nicolaiem	Nicolaiev

NEOBSTOJNI -E OPUŠČAMO**1) Včasih pred zadnjim soglasnikom**

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Russell	Russlla	Russllom	Russllov
Webster	Webstra	Webstrom	Webstrov

(Vendar Walter, Walterja; Herder, Herderja ...)

2) Na koncu besede (soglasnika pred nemim e v izgovoru ne spreminjamo)

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Mike (izg. majk)	Mika	Mikom	Mikov
Hine (hajj)	Hina	Hinom	Hinov
Wilde (vajld)	Wilda	Wildom	Wildov
Hume (hjum)	Huma	Humom	Humov

Nekatera imena na r + nemi e, posebno francoska, glede daljšanja osnove omahujejo (SP, § 781):

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Moliere	Molierja/ Moliera	Molierjem/ Molierom	Molierjev/ Molierov
Shakespeare	Shakespearja/ Shakespearea	Shakespearjem/ Shakespearom	Shakespearjev/ Shakespearov

NEOBSTOJNI -E ZAPISUJEMO V VSEH SKLONIH

Kadar soglasnik (najpogosteje g) pred nemim e izgovorimo kot č ž š dž in c kot s

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
George (izg. dž)	Georgea	Georgeem	Georgeev
Lacage (š/ž)	Lacagea	Lacageem	Lacageev
Joyce (s)	Joycea	Joyceom	Joyceov
Bruce (s)	Brucea	Bruceom	Bruceov

Tudi v množini taka imena ohranijo *e*, torej Georgei, Lacagei, Joycei itd.

IMENA NA KONČNI NEPOUDARJENI -O

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Otto	Otta	Ottom	Ottov
Kiro	Kira	Kirom	Kirov

IMENA NA -AU

(oba samoglasnika izgovorimo, med daljšanjem osnove beremo končni -u kot v)

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Puigarnau	Puigarnaua	Puigarnauom	Puigarnauov

ITALIJANSKA IMENA NA -IO (VMES IZGOVORIMO J)

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Mario	Maria	Mariem	Marijev
Verrocchio	Verrocchia	Verrocchiem	Verrocchiev
Badoglio	Badoglia	Badogliem	Badogliev

Pri besedah s končajem -io, v orodniku navadno pišemo -em (SP, § 791). Verjetno prav zaradi *j*, ki se izgovarja, vendar ga ne pišemo.

V pravilih najdemo svojilna pridevnika Verrocchiev in Badogliev (torej brez *j*), v slovarskem delu pa Marijev. Razlika je verjetno zaradi različno zlogovanih besed, saj zlogujemo Ma-ri-o, Ma-ri-ev (izg. ma-ri-jo, ma-ri-jev) proti Ba-do-glio (izg. ba-do-ljo), Ba-do-gliev (in ne ba-do-li-jev). Verjetno pa bi bila vseeno ustrežnejša oblika Mariev, kar bi bilo tudi bolj poenoteno in logično glede na sklanjanje imena Mario v roditelju in drugih sklonih.

KONČNI SOGLASNIK IZGOVARJAMO KOT C Č Ž Š DŽ J

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Nestroy	Nestroya	Nestroyem	Nestroyev
Bartsch	Bartscha	Bartschem	Bartschev
Janusz	Janusza	Januszem	Januszev
Boccaccio	Boccaccia	Boccacciem	Boccacciev
George	Georgea	Georgeem	Georgeev

Po slovenskem zgledu Ipavec, Ipavčev lahko pišemo tudi npr. Ferenčev ali Tomičev, čeprav je tak zapis redek:

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Ferencz	Ferencza	Ferenczem	Ferenczev/ Ferenčev
Clausewitz	Clausewitza	Clausewitzem	Clausewitzev/ Clausewičev
Tomizza	Tomizze/Tomizza	Tomizzo/Tomizzem	Tomizzev/ Tomičev

Za **ts** pišemo **samo -ov** (SP, § 957):

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Smuts	Smutsa	Smutsom	Smutsov

SLOVANSKA IMENA NA -SKI, -SKY, CKY, -OV/EV IN -OW

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Čajkovski	Čajkovskega	Čajkovskim	dela Čajkovskega
Stravinski	Stravinskega	Stravinskim	dela Stravinskega
Dobrovsky	Dobrovskega	Dobrovskim	dela Dobrovskega
Čehov	Čehova	Čehovom	drama Čehova
Matičetov	Matičetova	Matičetovim	dela Matičetova

Pazite!

Tuja lastna imena na -ski ipd. iz **neslovanskih** jezikov se večinoma sklanjajo po prvi moški sklanjatvi, nekatera s slovansko podstavo pa tudi po četrti (SP, § 763):

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
McClosky	McCloskyja	McCloskyjem	McCloskyjev
Chomsky	Chomskega	Chomskim	dela Chomskega
Vranitzky	Vranitzkega	Vranitzkim	govor Vranitzkega

IME IZGOVORIMO DRUGAČE, KOT JE ZAPISANO

Francoska imena

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Daumier (izg. domje)	Daumiera	Daumierom/ Daumierem	Daumierov/ Daumierev
Dumas (dima)	Dumasa	Dumasom/ Dumasem	Dumasov/ Dumasev
Manet (mane)	Maneta	Manetom/ Manetem	Manetov/ Manetev
Foucault (fuko)	Foucaulta	Foucaultom/ Foucaultem	Foucaultov/ Foucaultev

Ta imena izgovarjamo v orodniku in svojilnem pridevniku vedno s končnicama **-em** in **-ev**, zapisujemo pa pogosteje z **-om** in **-ov**. Tako še nekatera druga imena:

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Andrew (izg. endru)	Andrewa	Andrewom/ Andrewem	Andrewov/ Andrewev
Matthew (metju)	Matthewa	Matthewom/ Matthewem	Matthewov/ Matthewev

Imena na -es

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Charles (fr. šarl)	Charlesa	Charlesom	Charlesov
Jacques (fr. žak)	Jacquesa	Jacquesom	Jacquesov

VEČBESEDNA POIMENOVANJA

im.	rod.	orod.
Leonardo da Vinci	Leonarda da Vincija	Leonardom da Vincijem
Pier Paolo Pasolini jem	Piera Paola Pasolinija	Pierom Paolom Pasolini-

Dvodelne neslovanske priimke z vezajem sklanjamo v drugem delu

im.	rod.	orod.
Toulouse-Lautrec	Toulouse-Lautreca	Toulouse-Lautrecom

Imena, pisana z nestičnim vezajem, sklanjamo

im.	rod.	orod.
Jovan Jovanović – Zmaj	Jovana Jovanovića – Zmaja	Jovanom Jovanovićem – Zmajem

Pri nekaterih imenih sklanjamo samo en del, zlasti če prvo sestavino občutimo kot pridevnik, ki se ne sklanja z glasovnimi končnicami, ali če ne občutimo samostojnosti sestavin (SP, § 857):

im.	rod.	orod.
Kim Il Sung	Kim Il Sunga	Kim Il Sungom
Mao Cetung/		
Mao Zedong	Mao Cetunga/	
Mao Zedonga	Mao Cetungom/	
Mao Zedongom		
U Tant	U Tanta	U Tantom
Kon Tiki	Kon Tikija	Kon Tikijem
Ibn Batuta	Ibn Batute/Ibn Batuta	Ibn Batuto/Ibn Batutom

Ne sklanjamo tudi nekaterih delov lastnih imen

im.	rod.	orod.
Dos Passos	Dos Passosa	Dos Passosom
van Wijk	van Wijka	van Wijkom
von Essen	von Essna	von Essnom
de Martino	de Martina	de Martinom
fra Bartolo	fra Bartola	fra Bartolom
Don Carlos*	Don Carlota	Don Carlosom

Taki izrazi so še O', Los, Las, La, M' ... (SP, § 860)

* Če don ni sestavni del imena in ga pišemo z malo, ga lahko tudi sklanjamo (don Tico, dona Tica).

V predložnih zvezah sklanjamo navadno prvi del

im.	rod.	orod.
Lago di Como	Laga di Como	Lagom di Como
Santiago de Compostela	Santiaga de Compostela	Santiagom de Compostela

Kadar sta obe besedi ženskega spola, drugi del sklanjamo ali pa ne:

im.	rod.	orod.
Palma de Mallorca	Palme de Mallorce/	
Palme de Mallorca	Palmo de Mallorco/	
Palmo de Mallorca		

Nekaterih, zlasti francoskih predložnih zvez ne sklanjamo

im.	rod.	orod.
Rue de la Bocherie	Rue de la Bocherie	Rue de la Bocherie

Pri dvodelnih neslovanskih imenih sklanjamo samo drugi del

im.	rod.	orod.
Downing Street	Downing Streeta	Downing Streetom
Daily Harald	Daily Haralda	Daily Haraldom
Camp David	Camp Davida	Camp Davidom
Monte Carlo	Monte Carla	Monte Carlom
Cape Kennedy	Cape Kennedyja	Cape Kennedyjem
Castel Gandolfo	Castel Gandolfa	Castel Gandolfom
Palm Beach	Palm Beacha	Palm Beachem
Golden Bridge	Golden Bridgea	Golden Bridgeem
Buenos Aires	Buenos Airesa	Buenos Airesom
New York	New Yorka	New Yorkom

Vse našete in podobne primere sklanjamo po moški sklanjatvi ne glede na to, kakšnega spola so v slovenščini. Torej: Vozil sem se mimo (tistega) Downing Streeta.

IMENA Z RIO

im.	rod.	orod.
Rio Grande (sklanjamo samo 1. del)	Ria Grande	Riom Grande
Rio Gallegas (sklanjamo oba dela)	Ria Gallegasa	Riom Gallegasom
Rio de Janeiro	Rio de Janeiro/ Ria de Janeiro	Rio de Janeiro/ Riom de Janeiro

IMENA NA ST.

im.	rod.	orod.
St. Paul	St. Paula	St. Paulom
St. Vincent	St. Vincenta	St. Vincentom

SAN

im.	rod.	orod.
San Juan	San Juana	San Juanom
San Marino	San Marina	San Marinom

SANTO

im.	rod.	orod.
Santo Domingo	Santa Dominga	Santom Domingom

(MNOŽINSKA) IMENA NA -S

Pri nekaterih enobesednih poimenovanjih lahko množinska imena na -s tudi skrajšamo (s opustimo), saj končnico lahko obravnavamo ali kot končnico ali kot del osnove:

Beatles Beatlesa in Beatle Beatla (SP, § 768)

Ne sklanjamo tudi nekaterih tujih večbesednih poimenovanj z netipičnimi končaji: Pickwick Papers, Ecole des Hautes Etudes ... (SP, § 859)

Izjema so znane in uveljavljene besedne zveze, npr.:

im.	rod.	orod.
Rolling Stones/		
Rolling Stonesi	Rolling Stonesov	Rolling Stonesi

ali imena podjetij, ki jih lahko sklanjamo tudi v ednini:

im.	rod.	orod.
General Motors	General Motorsa	General Motorsom

TUJA ŽENSKA IMENA

Imena na -ia

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Livia	Livie	Livio	Livijin
Pia	Pie	Pio	Pijin

Rodilnik dvojine in množine je Livij, Pij ...

Imena na -ea

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Tea	Tee	Teo	Tejin/Tein
Lea	Lee	Leo	Lejin/Lein

Rodilnik dvojine in množine je Tej, Lej ...

Imena na -y, -i

Če se osnova v imenovalniku konča na -y, ki ga beremo kot *i*, ali na -i, se pridevnik podaljša z -j (SP, § 963):

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Lilly	Lilly	Lilly	Lillyjin
Jenny	Jenny	Jenny	Jennyjin
Kitti*	Kitti	Kitti	Kittijin

* Če ima tak samostalnik vzporednico s končnico -a, delamo pridevnike na -in, kakor da je tak -i končnica (po zgledu mama - mami, mamin; Mica - Mici, Micin; Nela - Neli, Nelin).

Imena na končni naglašeni samoglasnik za soglasnikom

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Felicité	Felicité	Felicité	Felicitéjin
Dodó	Dodó	Dodó	Dodójin
Minú	Minú	Minú	Minújin

Imena na končni nenaglašeni samoglasnik

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Margo	Margo	Margo	Margin
Sapfo	Sapfo	Sapfo	Sapfin

Imena na končni pisni dvoglasnik, ki ga zaznamuje en sam govorjeni samoglasnik

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Maggie	Maggie	Maggie	Maggiejin
Lotie	Lotie	Lotie	Lotiejn
Sue	Sue	Sue	Suejin

Imena na končni nemi *e* za soglasnikom

Nekatera ženska imena lahko sklanjamo tudi po 1. ženski sklanjatvi (SP, § 822). Ob njih navadno obstajajo podomačena ali domača imena na -a (Margerita ...), (SP, § 818):

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Marguerite/ Margerita	Marguerite/ Margerite	Marguerite/ Margerito	Margueritin/ Margeritin
Simone/Simona	Simone/Simone	Simone/Simono	Simonin
Christine/Kristina	Christine/Kristine	Christine/Kristino	Christinin/ Kristinin

Imena na govorjeni končni -e

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Inge	Inge	Inge	Ingin

Imena na soglasnik

im.	rod.	orod.	svojil. prid.
Dolores	Dolores	Dolores	Doloresin
Dagmar	Dagmar	Dagmar	Dagmarin

Priimki

Če se ženski priimki končajo na soglasnik (Staël, Bovary ...), ostanejo v vseh sklonih nespremenjeni, če se končajo na -a, jih lahko sklanjamo ali pa tudi ne.

Lucrezia Borgia	Lucrezie Borgie/Borgia	Lucrezio Borgio/Borgia	pisma Lucrezie Borgie/Borgia
-----------------	---------------------------	---------------------------	---------------------------------

Viri in literatura

- Aubelj, B., 1997. *Antična imena po slovensko*. Ljubljana: Modrijan.
 Eco, U., 2003. *Baudolino*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
 Eco, U., 2005. *Foucaultovo nihalo*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

- Eco, U., 2006. *Skrivnostni plamen kraljice Loane*: Mladinska knjiga.
- Gatto Chanu, T., 2001. *Miti in legende iz Amazonije*. Tržič: Učila.
- Janković, V., 2004. *Kdo je kdo v antiki*. Ljubljana: Modrijan.
- Kocjan – Barle, M., 2003. Normiranje polcitatnih lastnih imen v SP 2001. *Slavistična revija* 51/2. 151–152.
- Lenarčič, S., 2004. *Popravopis*. Ljubljana: Samozaložba.
- Magris, C., 2003. *Mikrokozmosi*. Ljubljana: Slovenska matica.
- Magris, C., 2006. *Donava*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Matvejević, P., 2002. *Drugačne Benetke*. Ljubljana: V.B.Z.
- Matvejević, P., 2000. *Mediteranski brevir*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Skaza, J., 2003. *Epis – pravopisni priročnik*. Dobrna: eKnjiga.
- Slovenski pravopis*, 2001. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Štefanec P., V., 1998. *Pariške zgodbe*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Toporišič, J., 2003. Z združenimi močmi nad novi Slovenski pravopis. *Slavistična revija* 51/2. 173–174.